

Itzulpengintza eta teknologia: aurrera eskuz esku, aurrera aurrez aurre

Uzt. 17 - Uzt. 18 2024

Kod. L07-24

Mod.:

Online zuzenean Aurrez aurrekoa

Edizioa

2024

Jarduera mota

Uda Ikastaroa

Data

Uzt. 17 - Uzt. 18 2024

Kokalekua

Bizkaia Aretoa-UPV/EHU

Hizkuntzak

Euskara Gaztelera

Balio akademikoa

20 ordu

Antolakuntza Batzordea

Gipuzkoako Foru Aldundia
Diputación Foral de Gipuzkoa

Azalpena

Adimen artifiziala boladan dago, eta horrek egungo bizitzako hainbat eremutan du eragina, besteak beste, gizartean eta merkatuan. Gizartean ematen ari den eraldaketak inpaktu zuzena du merkatuan eta kontsumitzeko ditugun moldeetan; eraldaketa horrek eragin zuzena izan du itzulpengintzako sektorean. Teknologia berrienek itzulpengintzako sektorean izaten ari diren eragina aztertuko da Uda Ikastaroan, bai gizartearen eraldaketaren ikuspuntutik (itzulpengintzako sektoreari buruzko pertzepzioa zein den gizartean), bai adimen artifizialeko azken sistemek sektorean bertan, zerbitzu emateko moduan eta ikerketak garatzeko moduan, izan duen aldaketatik.

Uztailaren 17ko tailerrera joateko aldez aurretik izena eman behar da.

Helburuak

Hizkuntza eta teknologia uztartzen dituzten ikerketa-proiektuen berri edukitzea, batez ere, hizkuntza eta hizkuntzaren kalitatea ardatz dituzten proiektuena.

Sektore bereko errealitate ezberdinen ikuspuntuetatik ikastea.

Sektoreari eragiten dioten eragile ezberdinen egoera ezagutzea.

Sektoretik kanpo hizkuntza-teknologiek dituzten eraginei buruz hausnartzea.

Lankidetz

Programa

2024-07-17

09:15 - 09:30	Erregistroa / Registro
09:30 - 09:45	Jardueraren zuzendaritzaren aurkezpena Itziar Cortés Etxabe Elhuyar
09:45 - 10:30	"Ikerketa-proiektuak/Proyectos de investigación (I): "Itzulpen automatikoan genero-alborapena saihesteko saiakera"" Elizabete Manterola Agirrezabalaga UPV/EHU
10:30 - 11:30	"Ikerketa-proiektuak/Proyectos de investigación (II): "Subtitulado en directo: panorama nacional e internacional"" Pablo Romero Fresco Universidad de Vigo Ana Tamayo Masero UPV/EHU Alejandro Ros Abaurrea UPV/EHU
11:30 - 12:00	Coffee break
12:00 - 13:00	"Ikerketa-proiektuak/Proyectos de investigación (III): "La revolución tecnológica en interpretación: desarrollos actuales y claves para el futuro"" Gloria Corpas
13:00 - 14:30	Lunch
14:30 - 16:00	Mahai ingurua: "Hizkuntza-teknologiaren eragina erakundeetan" Juan Iturbe Barrenetxea UPV/EHU Galder Lasuen Velasco EUSKALIT - Kudeaketa Aurreratua - Gestión Avanzada Nestor Atxikallende Bilbao Bizkaiko Foru Aldundia
16:00 - 16:10	Sintesia
17:00 - 18:30	"Talleres (con inscripción previa)" Únete a la comunidad VIP: Sistema integrado Voz-texto para IntérPretes Gloria Corpas Expresiones regulares aplicadas a la traducción José Manuel Manteca Merino

2024-07-18

09:30 - 09:45	Aurkezpena: Itziar Cortés Etxabe Elhuyar
09:45 - 11:15	"Retos tecnológicos actuales y futuros para las empresas del sector"

Arancha Caballero | ANETI (Asociación Nacional de Empresas de Traducción e Interpretación)
Myriam Garcia Vizuite | Kobalt Languages
Adri Carbajal | Terra Translations

11:15 - 12:00 "Entrevista a José Francisco Ruiz Casanova: ¿Sueñan los traductores con ovejas eléctricas?"

José Francisco Ruiz Casanova | Universidad Pompeu Fabra

12:00 - 12:30 Coffee break

12:30 - 13:45 "Hizkuntza-teknologiak itzulpengintzako sektoretik haratago"

Itzulinguru proiektua: itzultzaile neuronalaren eragina hizkuntza-jarduera arautuetan

Asier Basurto Arruti | Soziolinguistika Klusterra

Adimen artifiziala eta euskarazko toki komunikabideak: arriskuak eta aukerak

Joxe Rojas Granja

13:45 - 15:15 Lunch

15:15 - 16:45 Mahai ingurua: "El papel de las asociaciones frente a los cambios tecnológicos"

Arancha Caballero | ANETI (Asociación Nacional de Empresas de Traducción e Interpretación)

Gemma Brunat Majó | APTIC (Associació Professional de Traductors i Intèrprets de Catalunya)

José Manuel Manteca Merino | ASETRAD (Asociación Española de Traductores, Correctores e Intérpretes)

16:45 - 17:00 Síntesis

Zuzendaritza

Itziar Cortés Etxabe

Elhuyar

Informatika Ingeniaritzako lizentzia (EHU, 2009) eta Hizkuntzaren Azterketa eta Prozesamendua masterra (EHU, 2011) ditu. 15 urte daramatza Elhuyarren lanean, hizkuntza-teknologiaren alorrean. Gaur egun, Elhuyarreko Hizkuntza eta Teknologia unitateko koordinatzailea da.

Irakasleak

Nestor Atxikallende Bilbao

Nestor Atxikallende Bilbao, Gernika-Lumon jaioa, 1970ean. Ekonomia eta Enpresa Zientzietan lizentziatua (EHU, 1997). Ostean, itzultzeko grina sartu zitzaidan eta horretarako ikasi nuen: Itzulpengintza masterra (EHU, 1999-2000) eta Ingeles-Gaztelania Itzulpeneko Espezialitate Diploma (Deustuko Unibertsitatea, 2002-2003). Labayru eta Eusko Jaurlaritzan itzultzaile aritu ondoren, Bizkaiko Foru Aldundian sartu nintzen itzultzaile, 2006an. 2018an, baina, lanbidea aldatu nuen eta Hizkuntza Gizarteratzeko Ataleko buru izan nintzen urtebetez, eta 2019tik hona Euskara Zerbitzuko burua naiz.

Asier Basurto Arruti

Soziologoa eta Hizkuntza-plangintzan unibertsitateko espezialista. Soziolinguistika Klusterrean dihardu euskara biziberritzeko ikerketa, garapen eta berrikuntza proiektuetan. Landutako gaien artean daude gazteen hizkuntza-erabilera, behaketa bidez hizkuntza-erabilera neurtzeko metodologiak eta hizkuntza-erabilera eta komunikazio irizpideen arteko harremana, besteak beste. Itzultzaile neuronalek euskararen erabileran duten eragina ikertzen duen Itzulunguru proiektuaren koordinatzailea da.

Gemma Brunat Majó

Gemma Brunat es licenciada en Filología Catalana por la UAB y cursó el Postgrau de Correcció i Qualitat Lingüística en la misma universidad. Se dedica a la corrección y la traducción para editoriales, empresas, instituciones y particulares, así como a la subtitulación de actos en directo. También ha trabajado como asesora lingüística en medios de comunicación (COMRàdio y la Xarxa de Televisions Locals) y como docente universitaria (UAB, UOC, UPF). Además, es examinadora acreditada por la Generalitat de Catalunya para las pruebas de los certificados oficiales de catalán. Desde junio de 2022 es presidenta de la Associació Professional de Traductors i Intèrprets de Catalunya (APTIC).

Arancha Caballero

Arancha Caballero es presidenta de ANETI (Asociación Nacional de Empresas de Traducción e Interpretación española) profesora en el Grado de Traducción e Interpretación de la Universidad Europea de Madrid y mentora de traductoras en transición a empresarias. Fundadora y directora de Nuadda, ha formado parte de la Junta Directiva de GALA y ELIA, donde sigue colaborando desde su Consejo Asesor. Diplomada en traducción e interpretación por la Universidad de Granada, ha completado un Programa de Dirección Avanzada (PDG) por IESE Business School. Comenzó su carrera como traductora interna de español para ITP (Bray, Irlanda), una de las primeras empresas de localización, y ha ocupado diferentes cargos en empresas de traducción. En sus cuatro primeras ediciones, Arancha presidió la organización de Together de ELIA, el único evento para traductores autónomos y empresas de traducción en Europa. Tiene curiosidad por conocer otras culturas, sus costumbres y su gastronomía, por lo que el sector de la traducción con gente de diferentes países le encaja perfectamente.

Adri Carbajal

Gloria Corpas

Licenciada en Filología Germánica (Inglés) por la Universidad de Málaga. Doctora en Filología Inglesa por la Universidad Complutense de Madrid (1994). Catedrática visitante de Tecnologías de la Traducción en el Research Institute in Information and Language Processing (RIILP) de la Universidad de Wolverhampton, Reino Unido (2007-2023), catedrática honoraria adjunta en la Universidad de Xi'an Jiaotong-Liverpool, China (desde 2020), y catedrática de Traducción e Interpretación en la Universidad de Málaga, España (desde 2008). Cuenta con una extensa producción científica y forma parte de numerosos comités científicos, asociaciones científicas y consejos de redacción nacionales e internacionales. Delegada española para AEN/CTN 174 y CEN/BTTF 138, experta española para TC37/SC5, donde ha sido coordinadora (convenor) de ISO TC37/SC5AHG2 "Speech to Text" (2019-2023). Amplia experiencia en programas de evaluación institucional, incluyendo verificación, seguimiento y acreditación (ANECA, AQU, ACCUEE, DEVA, AQU, etc.). Presidenta de la Comisión de Evaluación y Verificación (Artes y Humanidades) de la Fundación para el Conocimiento Madri+d y Presidenta de la Comisión de Evaluación (Artes y Humanidades) de ACCUEE.

Myriam Garcia Vizquete

Directora de operaciones en Kobalt Languages. Es la responsable de innovación, del uso de nuevas tecnologías e inteligencia artificial y de la mejora continua de flujos de trabajo. Es licenciada en Traducción e Interpretación por la UPF en 2008 y posee un máster en Traducción Audiovisual y otro en Enseñanza del Inglés como Lengua Extranjera. También es docente en la Universitat Oberta de Catalunya y Catalunya Chapter Manager de la organización Women in Localization.

Juan Iturbe Barrenetxea

Juan Iturbe Barrenetxea (Bilbo, 1963) UPV/EHUko Zerbitzu Informatikoetan hogeitun urtez lan egin ondoren, 2010etik gaur arte itzultzaile- interpreteen koordinatzailea da Euskara Zerbitzuan.

Galder Lasuen Velasco

Soziologian lizentziaduna eta aisiaren kudeaketan masterra Deustuko Unibertsitatean. 2002az geroztik EUSKALITen lan egiten du, Kudeaketa Aurreratuaren Euskal Fundazioan, erakunde publiko eta pribatuei beren lehiakortasunean lagunduz, kudeaketa hobetuz. Urte hauetan, ehunka kudeaketa-diagnostiko egin dizkie sektore guztietako erakundeei, eta ebaluatzaile gisa parte hartu du Kalitatearen Nafarroako Sarian, Bikainen (Eusko Jaurlaritzaren euskararen kalitate-ziurtagirian), Merkataritza Bikaineen (euskal merkataritzari zuzendutako programan) eta Aurrerabiden (Eusko Jaurlaritzaren kudeaketa hobetzeko programan). 2008az geroztik, Bikainen ebaluazio-klubeko mila pertsona baino gehiago trebatu ditu, euskal erakundeetan euskararen erabileraren eta kudeaketaren ebaluazioetan parte har dezaten. Hainbat kudeaketa-eredu eta -gida garatzen lagundu du, besteak beste, Eusko Jaurlaritzaren “Kudeaketa aurreratua eta hizkuntza-kudeaketa, integratzaile gida” 2021ean. Esparru sozioekonomikoko batzorde bereziko kide da, Euskararen Aholku Batzordearen barruan, eta Languages Lanean Nazioarteko Kongresuaren garapenean parte hartu du, esparru sozioekonomikoan hizkuntza-kudeaketak dituen erronkei buruzkoa.

José Manuel Manteca Merino

José Manuel es licenciado en Traducción e Interpretación por la Universidad Autónoma de Madrid y cursó el Experto en Tradumática, Localización y Traducción Audiovisual de la Alfonso X El Sabio. Tras un breve paso como traductor en plantilla, comenzó en 2010 su andadura como traductor autónomo de inglés a español especializado en la localización de aplicaciones y sitios web. Como fruto de su pasión por la informática, compagina la traducción con la asesoría, asistencia técnica y formación en cuestiones relacionadas con las herramientas de traducción asistida por ordenador. Desde 2023, forma parte de la junta directiva de la Asociación Española de Traductores, Correctores e Intérpretes (Asetrad) en calidad de tesorero y responsable de asuntos tecnológicos.

Elizabete Manterola Agirrezabalaga

UPV/EHU

Itzulpengintza eta interpretazio ikasketetan lizentziatu zen Bartzelonako Unibertsitate Autonomoan (2004) eta UPV/EHUan egin zuen doktoretza (2012). Letren fakultatean dihardu lanean 2008tik. Itzulpengintza eta interpretazio graduko irakaslea da, eta besteak beste Itzultzaileentzako informatika ikasgaia irakasten du. Itzulpengintza eta teknologia graduondokoa ere irakasle aritu zen. UPV/EHUko TRALIMA ikerketa taldeko partaide da sortu zenetik, eta egun taldeko ikertzaile nagusia da. Hainbat ikerketa-proiektutan ere parte hartu du, hala nola TRACE (UPV/EHU) edo EACT (UAB). Ikerketa egonaldiak egin ditu Nevadako Unibertsitateko Center for Basque Studies-en (AEB, 2013) eta Ottawako Unibertsitateko Itzulpengintza eta interpretazio eskolan (Kanada, 2016). Euskaratik erdaretarako itzulpena du ikergai nagusi, eta euskal literatura itzuliari buruzko katalogoa sortu zuen (<http://www.ehu.eus/ehg/eli/>).

Joxe Rojas Granja

TOKIKOM

Joxe Rojas Gizarte eta Informazio Zientzietan lizentziaduna da Euskal Herriko Unibertsitatetik. 1995ean

hasi zen kazetari lan solteak egiten, AEK-n ere helduentzako euskara klaseak ematen zituen bitartean. Basauriko Bolintxu AEK Euskaltegiko Didaktika Arduraduna eta EGA azterketako zuzenketa batzordeko kidea ere izandakoa da. Itzulpen eta zuzenketa lanetan ere jardun du, eta 2004an kazetaritzan enfokatu zuen bere jarduna, Hego Uribe eskualdeko Artandape herri aldizkariaren ardura bere gain hartuz. 2007an Euskaltzaleen Topagunean sartu zen komunikazio teknikari eta hedabide saileko arduradun gisa, eta 2008-2009an TOKIKOM sortzeko plana zuzentzen hasi zen Topaguneko zuzendaritzarekin batera. Gaur egun, Euskal Herriko 78 toki komunikabide batzen dituen TOKIKOM taldeko IKT eta Komunikazio Zuzendaria da. Besteak beste, TOKIKOMek bazkideei eskaintzen dizkien tresna digitalen diseinuaren eta garapenaren zein estrategia digital komunaren ardura du. Tresna horietan adimen artifiziala txertatzeko GAMES eta ADIMEN I+G proiektuen burua ere bada. Lanetik kanpo, Joxe teknozale amorratua da. 1997az geroztik dago presente interneten, eta teknopata.eus bloga mantentzen du. Teknologiari buruzko kolaborazioak ere egiten ditu hainbat mediotan.

Pablo Romero Fresco

Pablo Romero Fresco es profesor titular en Universidade de Vigo y Honorary Professor en University of Roehampton. Es autor de los libros *Subtitling through Speech Recognition* (Routledge) y *Accessible Filmmaking* (Routledge). Es director del grupo de investigación GALMA, con el que lidera en la actualidad varios proyectos de investigación sobre accesibilidad a los medios y desde el que asesora a gobiernos de diferentes países (Reino Unido, Australia y Canadá), al Parlamento Europeo, a la Academia de Cine Española (con quien ha creado un curso de formación de coordinación de accesibilidad) y a empresas y cadenas de televisión como Netflix, AiMedia, Sky o Subti. Pablo es también director de cine. Su primer documental, *Joining the Dots* (2012), fue estrenado en el 69 Festival de Cine de Venecia. Su segundo documental, *Donde acaba la memoria*, fue estrenado en la Seminci y en el London Spanish Film Festival en 2022. En 2024 Pablo ha sido galardonado con el Honorary Membership de la asociación Subtle por el impacto internacional de su docencia e investigación en el campo del subtulado.

Alejandro Ros Abaurrea

Alejandro Ros-Abaurrea itzulpengintza eta interpretazio ikasketetan graduatu zen Euskal Herriko Unibertsitatean (2014). Hizkuntzen eskurapena testuinguru eleaniztunetan (UPV/EHU, 2017) eta Derrigorrezko bigarren hezkuntzako eta batxilergoko, lanbide heziketako eta hizkuntzen irakaskuntzako irakasleen prestakuntza (Universidad de La Rioja, 2021) masterrak ere baditu. 2023an Leonard Cohenen abestien itzulpenari buruzko doktore-tesia defendatu zuen Euskal Herriko Unibertsitatean. Gaur egun, TRALIMA/ITZULIK ikerketa taldeko partaide da. Ros-Abaurrearen ikerlerro nagusien artean itzulpengintza, musikologia, ikus-entzunezkoak, kultura eta corpusetan oinarrituriko ikasketak nabarmendu behar dira.

José Francisco Ruiz Casanova

Doctor en Filología Española por la Universidad de Barcelona (1993). Desde 1997, profesor de Literatura Española e Historia de la Traducción en la Facultad de Traducción de la Universidad Pompeu Fabra (Barcelona) y Coordinador del Máster en Estudios de Traducción de dicha Facultad. Ha impartido docencia en University of Saint Andrews, Université de Genève, Università Roma-III, Universitat de València. Ha publicado más de 300 artículos y reseñas sobre Literatura Española, Historia de la Traducción y Literatura Comparada en revistas especializadas y publicado una veintena de ediciones anotadas de obras de autores españoles, una decena de ensayos sobre Historia de la Literatura, Literatura Comparada e Historia de la Traducción y ha traducido obras literarias de Aleister Crowley y la poesía de Edgar Allan Poe y la de William Butler Yeats. En el ámbito de la Teoría y la Historia de la Traducción es autor de los siguientes ensayos: "Aproximación a una Historia de la Traducción en España"; "Dos Cuestiones de Literatura Comparada Traducción y Poesía. Exilio y Traducción"; "Ensayo de una Historia de la Traducción en España"; "Traducir la traducción"; y "¿Sueñan los traductores con ovejas eléctricas? La IA y la traducción literaria" (2023).

Ana Tamayo Masero

Ana Tamayo Euskal Herriko Unibertsitateko (UPV/EHU) irakasle agregatua da. TRALIMA/ITZULIK (GIU21/060, UPV/EHU) ikerketa-taldeko kidea da eta TRAMA (Universitat Jaume I) eta GALMA (Universidade de Vigo) taldeetan ere kolaboratzen du. Bere ikerketa-interesak ikus-entzunezko itzulpengintzan eta irisgarritasunean oinarritzen dira, hainbat modalitatetan. Interes berezia du ikus-entzunezko irisgarritasunaren eta hizkuntza gutxituen ikerkuntzan, batez ere euskara eta zeinu-hizkuntzak.

Matrikula prezioak

AURREZ AURRE	2024-05-31 ARTE	2024-07-17 ARTE
Gazte tarifa	25,00 EUR	59,00 EUR
Orokorra	-	84,00 EUR
Matrikula murriztua orokorra	-	71,00 EUR
Matrikula exentzia	-	59,00 EUR
Euskaltegi edo autoikaskuntzarako zentro homologatutako kide	-	71,00 EUR
Elkar	-	71,00 EUR

TAILERRA -AURREZ AURRE	2024-05-31 ARTE	2024-07-16 ARTE	2024-07-17 ARTE
Matrikula doan	-	0 EUR	-

ONLINE ZUZENEAN	2024-05-31 ARTE	2024-07-16 ARTE	2024-07-17 ARTE
Gazte tarifa	25,00 EUR	-	59,00 EUR
Orokorra	-	-	84,00 EUR
Matrikula murriztua orokorra	-	-	71,00 EUR
Matrikula exentzia	-	-	59,00 EUR
Euskaltegi edo autoikaskuntzarako zentro homologatutako kide	-	-	71,00 EUR
Elkar	-	-	71,00 EUR

TAILERRA -ONLINE ZUZENEAN	2024-05-31 ARTE	2024-07-16 ARTE	2024-07-17 ARTE
Matrikula doan	-	0 EUR	-

Kokalekua

Bizkaia Aretoa-UPV/EHU

Abandoibarra etorbidea. 48009- Bilbo

Bizkaia